ANαliZA

časopis za kritično misel

Letnik 1, številka 3-4, december 1997 · ISSN 1408-2969

METAFORA

Dunja Jutronić

Epitafi in metafore

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru

Citiranje: Dunja Jutronić, »Epitafi in metafore«, *Analiza: časopis za kritično misel* 1, št. 3-4 (1997): 102–110.

To delo je objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva 4.0 Mednarodna (CC BY 4.0), https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sl.

Izdajatelj: Društvo za analitično filozofijo in filozofijo znanosti, Ljubljana.

Elektronska različica je bila leta 2026 rekonstruirana iz izvirnih stavnih datotek in preverjena s tiskano izdajo. Številke strani ustrezajo tiskani izdaji; prelomi strani znotraj prispevka se lahko nekoliko razlikujejo.

Dunja Jutronić
Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru

EPITAFI IN METAFORE

Davidson je prepričan, da metafore pomenijo to, kar pomenijo besede v njihovi najbolj dobesedni rabi. Osnovni problem celotne zadeve je ugotoviti, kaj je za Davidsona dobesedni pomen in kako se razlikuje od pomena v rabi. Poskušam pokazati, da sta si za Davidsona dobesedni pomen in raba, čeravno se domneva, da sta različna, dejansko zelo blizu, da bi bila lahko skoraj enaka. Dalje, dokazujem, da je napak identificirati dobesedne pomene z nekonvencionalnimi pomeni, kot to počne Davidson. V nasprotju z Davidsonom dokazujem, da se moramo opreti na nekakšno vrsto konvencionalnega pomena v jeziku in da se nanj opira tudi Davidson, čeravno pravi, da v jeziku ni konvencij.
Ključne besede: dobesedni pomen, konvencionalni pomen, pomen kot raba, metafora, Davidson.

"Metafora je sanjsko delo jezika." (Davidson, 1984: 245)

Uvod

Davidson v svojem članku "Kaj pomenijo metafore" pravi: "... da metafore pomenijo to, kar pomenijo besede v njihovi najbolj dobesedni interpretaciji, in nič več." (Davidson, 1984: 245)[1] Davidson misli, da je osrednja napaka teorij o metafori razširjeno prepričanje, da ima metafora poleg svojega dobesednega smisla ali pomena še drug smisel ali pomen. Dodaja, da "ni ničesar, kar bi lahko parafrazirale". (Davidson, 1984: 246) Tako se zdi, da ko enkrat poznamo dobesedni pomen besed ali stavkov, vemo, kaj pomenijo metafore. V nadaljevanju omenjenega članka Davidson razločuje med tem, kaj besede pomenijo, in onim, za kaj so uporabljene in trdi, da metafora sodi *zgolj* na področje rabe. Pravi takole: "Kar razlikuje metaforo, ni pomen, temveč raba - v tem je podobna izjavi, namigu, laganju, obljubljanju ali kritiziranju." (Davidson, 1984: 259) Hkrati trdi, da "prvotni ali izvirni pomeni besed ostajajo dejavni v njihovem metaforičnem okolju". (Davidson,

[1] Ta prispevek sem predstavila na Okrogli mizi o knjigi Božidarja Kanteta *Metafora in kontekst* v Mariboru od 24. do 25. marca 1997. Avtorju se zahvaljujem za podarjeni izvod knjige in za povabilo k sodelovanju v razpravi o knjigi. Njegove komentarje k Davidsonu najdemo na strani 37-39. Še posebno korist sem imela od razprave na srečanju analitičnega krožka na Rijeki.

1984: 247)

Vprašanje, ki nam takoj pride na misel, je, kako uskladiti obe trditvi, namreč, da imajo metafore zgolj dobesedne pomene ("metafore pomenijo to, kar pomenijo besede v njihovi najbolj dobesedni interpretaciji, in nič več") in da je hkrati interpretacija metafor določena z njihovo rabo ("metafora ni pomen, temveč raba").

Mislim, da je bistvo problema v razkritju, kako se po Davidsonu dobesedni pomen razlikuje od rabe. Davidsonova interpretacija dobesednega pomena je idiosinkratična, saj dobesedni pomen ne sovpada s konvencionalnim, kot se to dogaja v njegovem običajnem razumevanju. Poskušala bom pokazati, da sta za Davidsona dobesedni pomen in raba, čeravno naj bi bila različna, dejansko zelo blizu temu, da bi bila enaka. Dalje, želim dokazati, da je identifikacija dobesednih pomenov z nekonvencionalnimi pomeni zmotna; ravno to pa počne Davidson. Taka domneva ima dve nezaželeni posledici: (1) pomeni postanejo izrecno individualistični in (2) trditev, da metafore določa raba, postane domala prazna, saj je po Davidsonovi interpretaciji celoten jezik jezik v rabi. Interpretacija metafore se dejansko ne razlikuje od interpretacije dobesednega jezika. Dobesedni ali običajni jezik je v bistvu metaforični jezik. "Vzajemno razumevanje se doseže z uporabo imaginacije," pravi Davidson. (Davidson, 1994: 2)

Nadaljevala bom takole: v prvem delu bom obravnavala Davidsonovo pojmovanje dobesednega pomena. V drugem delu izpeljujem posledice takega pristopa, v tretjem delu pa v nasprotju z Davidsonom trdim, da se je treba opreti na nekakšno vrsto konvencionalnega pomena v jeziku in da Davidson to počne, čeravno pravi, da v jeziku ni nikakršnih konvencij.

I

Kaj je za Davidsona *dobesedni pomen* besed? Davidson v članku "A Nice derangements of epitaphs", kjer razpravlja o jezikovnih lapsusih in njihovi interpretaciji, imenuje dobesedni pomen "*prvi pomen*". Prvi pomen je običajno tisti, ki ga najdemo v dobrem slovarju. Je tudi prvi v redu interpretacije. Tako interpretacija poezije, metafor, ironije in jezikovnih lapsusov zahteva, da najprej prepoznamo dobesedni ali prvi pomen ustreznih izjav. Prvi pomen je *sistematičen*. Interpret lahko na podlagi tega, da se nauči končnega števila besed in pravil kompozicije, razume nove stavke. Drugič, prvi pomeni tako besed kot stavkov, ki jih le-te sestavljajo, so skupni. Interpreti morajo deliti metodo interpretacije. Tretjič, prve pomene vodijo konvencije, ki se jih naučimo pred komunikacijo.[2] To je vse v redu in splošno znana stvar, toda zdaj pride Davidsonova glavna poanta. *On zavrne to sprejemljivo tezo o pomenu*. Še posebej zavrne delno drugo, v popolnosti pa tretjo domnevo. Davidson navzlic sprejemljivi interpretaciji prvega ali dobesednega pomeni trdi, da skupni prvi pomeni (skupna teorija) ne morejo pojasniti uspešne komunikacije. V izmenjavi mnenj z Dummettom pravi: "Kar sem zanikal, je, da so taki skupni pomeni zadostni za pojasnitev naših dejanskih komunikacijskih dosežkov, in kar je še pomembneje, zanikal sem, da so celo taki omejeni skupni

[2] *Glej* Pietroski (1994).

pomeni *nujni*." (Davidson, 1994: 2; kurziva je moja) Dobesedni ali prvi pomeni niso niti zadostni niti nujni za komunikacijo. Močnejša trditev ni, da prvi pomeni niso zadostni za komunikacijo, temveč da niso nujni. Moja tarča je močnejša trditev.

Čeravno se prvi in konvencionalni pomen običajno ujemata, se po Davidsonu pojmovno razločujeta in je potemtakem mogoče, da izjava dobesedno pomeni nekaj drugega, kot pomeni konvencionalno. *Prvega pomena ne določajo konvencije govorčeve jezikovne skupnosti, temveč prej govorčeva 'prva intenca'*.[3] Davidson je torej prisiljen zavrniti pojmovanje, da je tisto, kar govorčeva izjava lahko pomeni dobesedno, neposredno omejeno s konvencijami njegove jezikovne skupnosti. Davidsonova trditev, da imajo metafore dobesedni pomen, ne seže do tega, da imajo konvencionalni pomen. Metafore imajo torej govorčev prvi intendirani pomen. Če v primeru jezikovnih lapsusov izjava gospodične Malaprop "Obstaja lep nered epitafov" konvencionalno pomeni "Obstaja lep nered epitafov", je njen prvi ali dobesedni pomen tisto, kar je gospodična Malaprop menila, da bi pomenila, to pa je "Obstaja lepa ureditev epitetov".

Davidsonov glavni argument je, da komunikacija ne poteka v smeri konvencije. "Soglasje o tem, kaj govorec meni z onim, kar reče, je vsekakor mogoče doseči, *celo če imata govorec in poslušalec različne vnaprejšnje teorije* o tem, kako interpretirati govorca." (Davidson, 1984: 278; kurziva je moja)

Davidson postavi naslednje teze:[4]

1. Ni nobenega splošnega okvira, na katerega bi se lahko oprli, saj ima v komunikaciji vsak govorec različno izhodišče.
2. Še vedno pa mora obstajati nekakšno "bistveno konvencionalno jedro", kar Davidson označuje kot "ključno sestavino".
3. Soglasje (skupno jedro), ki obstaja vnaprej, ne vzpostavi komunikacije.
4. Ni nobenih pravil, ki bi jim sledili v interpretaciji in komunikaciji.
5. Teorije se popravljajo "spontano". Davidson zavrže konvencijo kot "berglo", ki v teoriji ni nujna za komunikacijo. Komunikacija je torej mogoča brez konvencije.

Davidson vzame za svoj dokaz primere, kjer govorca korektno intepretiramo, čeravno nimamo vnaprejšnje vednosti o tem, kaj bi lahko pomenile posamezne besede. To je primer, ko uporabimo novo besedo in ko uporabimo običajno besedo, naključno ali namerno, da bi pomenila nekaj drugega, kot pomeni običajno. To se nanaša tudi na metafore.

Kar prinesemo v jezikovno vzajemno delovanje, je naša *vnaprejšnja* teorija, način, kako dejansko razumemo govorčeve besede, kakor so uporabljene ob določeni priložnosti, pa je naša *provizorna* teorija. Vnaprejšnje teorije so vnaprej naučene. Davidson trdi, da za komunikacijo ni niti nujno niti zadostno, da imata govo-

[3] Davidson v svojem intervjuju, ki je izšel v reviji *Dialectica* (1995: 83), pravi, da si je glede prvega pomena premislil v smislu, da je prvi pomen odvisen od naše pretekle prakse. Njegovo razpravljanje z Dummettom (*The Philosophy of Michael Dummett*) pa kajpada kaže, da še vedno meni, da je idiolekt neke osebe prvotnejši od jezika.

[4] O tem sem podrobneje pisala v Jutronić-Tihomirović (1989).

rec in poslušalec skupno vnaprejšnjo teorijo. Kar je prinešeno v komunikacijo, ne bo zadostno za razumevanje govorčevih besed, saj obstaja potreba po prilagoditvi nepričakovanim in neobičajnim rabam različnih besed, in ni nujno zato, ker bo delo opravila provizorna teorija.[5]

V nasprotju z vnaprejšnjo teorijo je provizorna teorija nujna in zadostna za razumevanje. Vendar pa ni vnaprej naučena. Ni nobenih pravil, kako priti do provizornih teorij, nobenih pravil v strogem smislu, v nasprotju z grobimi maksimami in metodološko posplošitvijo. Malapropizem, nepopolne izjave, slovnično popačeni stavki, besede, ki jih nikoli prej nismo slišali, jezikovni lapsusi sodijo v kategorijo, ki je ni mogoče interpretirati z vnaprejšnjo teorijo. Vnaprejšnja teorija izraža dejstvo, kako je poslušalec vnaprej pripravljen interpretirati izjavo, medtem ko provizorna teorija izraža dejstvo, kako izjavo dejansko intrepretira. Provizorna teorija je teorija, za katero govorec meni in pričakuje, da jo bo poslušalec uporabil v komunikacijskem dejanju.

Govorec se loteva jezikovne izmenjave preskrbljen z teorijo, ki jo deli z onimi, s katerimi komunicira (teorijo lahko poistovetimo z množico konvencij). To je *vnaprejšnja teorija*, ki je konvencionalna, vnaprej naučena in skupna in s katero je govorec preskrbljen, da bi interpretiral jezikovno komunikacijo. Vendar pa to po Davidsonovem mnenju ni zadostno za interpretacijo. Trditev je še celo močnejša, saj Davidson pravi, da v komunikaciji raba vnaprejšnje teorije *ni nujna*: "Kar oni [govorci] lahko storijo, ne bi smelo šteti kot del njihove temeljne jezikovne kompetence." (Davidson, 1986: 436)[6]

Še več, "za interpreta je treba pričakovati, da ima povsem različne vnaprejšnje teorije za različne govorce" (Davidson, 1986: 443), da nima nobenega naučljivega skupnega jedra, tako da se zastavlja vprašanje, kako se tudi pričakuje, da nekaj, kar je skupno in vnaprej naučeno, ni skupno in ni vnaprej naučeno.

Kaj se trdi za *provizorno teorijo*, teorijo, ki je po Davidsonu bistvena za komunikacijo v kontekstu (metaforo kot rabo), ko pride do nepričakovanih rab pomena, ki se jih ni bilo mogoče vnaprej naučiti, interpretacije stavkov, povezanih z določeno okoliščino? Trdi se, da mora biti ta teorija skupna. Interpretativno dejanje opravi provizorna teorija: "Kar mora biti skupno, da bi bila komunikacija uspešna, je provizorna teorija." (Davidson, 1986: 442) To je teorija, ki jo dejansko uporabimo za interpretacijo izjav. Tu je soglasje med interpreti največje. Provizorne teorije se ni mogoče naučiti, temveč je skupna v komunikacijskem dejanju, ali, natančneje, interpreti imajo sposobnost, da se ujemajo glede provizornih teorij. Kakor daleč nazaj gremo, bodisi na začetek bodisi nekje vmes, njihove teorije bodo različne, vendar pa se bodo v komunikaciji začele približevati. Vsekakor pa se zastavlja vprašanje: Na kateri točki se začenja približevanje? Kje se začne

[5] *Glej* Ian Hacking, "The Parody of Conversation" in Michael Dummett "A Nice Derangement of Epitaphs: Some Comments on Davidson and Hacking", oboje iz Le Pore, 1986.

[6] Childova kritična opomba je zelo inspirativna, čeravno bi rekla, da je zelo nagnjen k temu, da bi mehčal nekatere Davidsonove trditve iz "A Nice Derangement of Epitaphs". Le stežka bi lahko soglašala z enim izmed njegovih sklepov, to je, da je [Davidsonova] "poanta ravno v tem, da vnaprejšnja teorija ne zadostuje za razumevanje". (Child, 1987: 587) Če bi Davidson trdil zgolj to, potem to vsekakor ne bi bila izvirna trditev. Kakor poskušam pokazati (in kakor so drugi razumeli), Davidson trdi več kot nekaj, kar bi bilo zlahka sprejeto. T. W. Child ima prav, ko vztraja, da Davidsonov argument ni oster prelom z njegovim prejšnjim delom. Za drugačno mnenje glej Eldridge (Eldridge, 1986: 501, 7. opomba).

skupna provizorna teorija? Kako se približevanje začne, če - karkoli naj že bo v ozadju, da bi bila komunikacija uspešna - to po Davidsonovih besedah "ni naučeno in ni jezik, ki ba ga vodila pravila ali konvencije, ki so govorcu in interpretu znane vnaprej; kar pa govorec in poslušalec vesta vnaprej, ni (nujno) skupno, in torej ni jezik, ki ba ga vodila skupna pravila ali konvencije". (Davidson, 1986: 443)

II

Čeravno se zdi dobesedni ali prvi pomen podoben konvencionalnemu, pa mu v praksi ni podoben. Konvencionalni pomen ni nujen. Dobesedni ali prvi pomen je dejansko govorčev menjeni pomen, govorčev menjeni pomen pa je pomen, ki ga mora poslušalec uganiti. Pomen določa raba. Davidson pravi, da potrebujemo globlji pojem tega, kaj besede, izgovorjene v nekem kontekstu, pomenijo. Pred nedavnim je zapisal: "Ko razumevanje ustreza intenci, lahko, če hočemo, govorimo o natanko določenem pomenu, vendar pa je razumevanje tisto, ki daje življenje pomenu, ne pa narobe." (Davidson, 1994: 12)

Torej kakšne so posledice Davidsonove interpretacije dobesednega pomena? S tem ko dobesednim pomenom zanika status konvencionalnih pomenov, Davidson spremeni interpretacijo celotnega jezika v nekakšno vrsto metaforične interpretacije, tako da ni bistvene razlike med prvimi ali dobesednimi pomeni in ostalim jezikom, vključno z metaforo. To pa ne more biti res. Če je vsako govorno dejanje interpretacija, še vedno potrebujemo sredstvo za razlikovanje običajne jezikovne rabe od jezikovnih lapsusov in naposled tudi od metaforičnega jezika. Moramo imeti jasna sredstva za razlikovanje pomena "psa" iz "epitafov" gospodične Malaprop ali metaforičnega pomena v stavku "Jožica je kos ledu". Davidson pravi: "Trdil sem (in trdim), da se jezikovne veščine, ki jih ljudje značilno prinesejo s sabo v pogovorne okoliščine, lahko in tudi dejansko znatno razlikujejo, toda vzajemno razumevanje dosežemo preko uveljavljanja domišljije, sklicevanja na splošno vednost sveta in zavedanja človekovih interesov in naravnanosti." (Davidson, 1994: 2) V nadaljnji izmenjavi mnenj z Dummettom pa pravi: "Kar skrbi Michaela, je, ... da ne upoštevam, da je pojem govorca, ki s tistim, kar reče, nekaj meni, odvisen od pojma skupnega jezika, ne pa narobe. Moja napaka je v njegovih očeh ta, da štejem definiranje jezika za filozofsko precej nepomembno vlogo razvrščanja idiolektov." (Davidson, 1994: 3)

Trditev, da so metafore pomeni v rabi, postane domala prazna, saj je tak po Davidsonovi interpretaciji celoten jezik. Če razumemo dobesedne ali prve pomene z uporabo provizorne teorije, potem moramo tudi običajne pomene sestaviti ravno tako kot metafore. Za Davidsona postane ves jezik metafora. Če ima Davidson prav, ko reče, da je metafora zadeva rabe, pa nima prav, ko ta pristop razširi na celoto jezika. Pomen metafor moramo seveda sestaviti, toda dobesedne pomene preprosto razumemo.

Zdaj bi kdo utegnil ugovarjati, da to ni korektna interpretacija Davidsona, ker Davidson - čeravno zanika, da morajo biti prvi pomeni skupni in konvencionalno določeni - še vedno meni, da morajo biti sistematični. Sistematičnost prvega pome-

na, na primer "psa", pa bo izključila vsakršno potrebo, da bi pomen sestavili s provizorno teorijo. Sam bi se lahko poskušal braniti tako, da bi zanikal katerokoli tako nenavadno možnost. Kot pa pravi Dummett, "[Davidson] z razširitvijo rezultatov preučevanja razumevanja nestandardnih rab meri na to, da bi se dokopal do razlage razumevanja jezika nasploh". (Dummett, 1986: 483) V tem primeru pa postane interpretacija metafore temelj za interpretacijo običajnega jezika.

III

V tem razdelku dokazujem, da se Davidson, čeravno pravi, da v jeziku ni nobenih konvencij, nanje opira.

Davidson trdi, da ni nobenih pravil za to, kako priti do provizorne teorije, temveč zgolj grobe maksime in metodološke splošnosti. V članku "Communication and Convention" pravi, da se provizorna teorija tvori "spontano". Če dodamo nadaljnje podrobne določitve, ki so značilne za provizorno teorijo, kakršna je naslednja: "Provizorna teorija je dejansko podobna teoriji vsaj v tem, da jo z domiselnostjo, srečo in modrostjo izpeljemo iz zasebnega slovarja in slovnice, iz vednosti, kako ljudje uspešno sporočajo svoje poante, iz praktičnih pravil za ugotavljanje, kateri odkloni od slovarja so najbolj verjetni," potem teorija ni teorija, temveč je zbir *ad hoc* vrst trenutno vzniklih postopkov, ki nimajo ničesar, na kar bi se lahko oprli.

Lahko bi se vprašali, ali je mogoče zanikati, da dobesedne pomene določa konvencionalna raba, ne da bi se zavezali izrecno individualističnemu pojmovanju jezika?[7] Kar postane najpomembnejše, je govorčev menjeni pomen v njegovem idiolektu. Če Davidson zanika, da dobesedne pomene določa konvencionalna raba, kako se lahko potem zagovarja pred obtožbo, da je zgolj še en Humpty-Dumpty?

Če govorec namerava poslušalcu sporočiti nekakšen pomen, potem mora biti prepričan, da bo v svojem poskusu uspešen. Govorec ne more meniti, da bo njegov poslušalec interpretiral njegovo izjavo, kot da ima določen dobesedni pomen, razen če ni prepričan, da bo poslušalec interpretiral izjavo ravno na tak način. Če je to res, potem se zavezujemo pojmovanju, da obstaja smisel, *v katerem drugi posamezniki dejansko tvorijo omejitve glede tega, kaj lahko dobesedno pomenijo govorčeve izjave*. Torej, medtem ko je popolnoma mogoče, da govorec tvori izjavo, ki dobesedno pomeni nekaj drugega od tistega, kar pomeni konvencionalno, se to lahko zgodi le, če je govorec prepričan, da je poslušalcu ponudil *dovolj ključev*, da bi mu omogočil ugotoviti, da se zahteva neka nestandardna interpretacija. Talmage (Talmage, 1996) misli, da je ta omejitev posredna, taka, da je bistveno šibkejša od tiste, za katero smo običajno prepričani, da obstaja. Ne vidim razlogov, zakaj naj bi bila to šibkejša omejitev. To, da posamezniki tvorijo omejitve glede tega, kaj izjava pomeni, še vedno pomeni dejstvo, da je - če dopustimo, da so nekatere besede v malapropizmu ali v metafori uporabljene idiosinkratično - naše razumevanje malapropizma ali metafore odvisno od naše *vnaprej* določene interpretacije drugih besed v stavku (in vnaprej določenih pravil). Odvisno je od

[7] Zanimivo interpretacijo zgornje dileme pri Davidsonu ponuja Talmage (Talmage, 1996). Moja interpretacija se tukaj opira na njen članek.

družbeno omejenih konvencij. To je nekaj, kar bi Davidson rad zanikal, vendar mu tega dejansko uspe zanikati, saj tisto, kar se govorci naučijo pred pogovorom, dejansko ima določeno vlogo pri pojasnitvi uspešne komunikacije. Prvi ali dobesedni pomen ne more biti govorčev menjeni pomen. Govorec ne more s svojimi besedami meniti, karkoli si že izbere. V primeru gospodične Malaprop dobesedni pomen, ki ga ponudi metodologija radikalne interpretacije, ne sovpade s konvencionalnim pomenom. Enako velja za metaforo. Navzlic temu pa pomen dejansko implicira eksistenco pomembne družbene omejitve glede tega, kaj lahko izjava dobesedno pomeni. Če izjava Humptyja Dumptyja "Čaka te slava" dejansko pomeni "Čaka te prijazen dokaz, ki te bo spravil na kolena", potem je to tako ravno zato, ker jo načelno drugi lahko interpretirajo, kot da ima ta pomen. Z drugimi besedami, sprejemanje takega pojmovanja je dejansko potrjevanje ideje, da je jezik v bistvu javen in da ga vodijo konvencije.[8] Če moramo za izjave v kontekstu z nepričakovanimi pomeni ugotoviti, da so odkloni od prvih ali slovarskih pomenov, kjer prevladuje konvencija (Davidson jo imenuje plitek pomen), potem se je treba konvencionalnih pravil še vedno naučiti in obvladati, da bi tvorili možne nujne provizorne teorije, ki se razlikujejo od konvencij, tako kot pri jezikovnih lapsusih ali metaforičnih pomenih. Torej pri metafori obstaja parafraza navzlic dejstvu, da Davidson pravi, da ne obstaja. Davidson trdi, da je "interpretacija delo imaginacije" (Davidson, 1984: 245), toda v jeziku in v rabi jezika je bistveno, kako imaginacijo krotimo, da ne bi bila brez uzd. Prvi korak, kako jo krotimo, pa so konvencije, ki so izhodišče vsake interpretacije. Preprosto ni res, da "je zgolj naključje, čeravno zelo verjetno naključje, ... da govorimo tako, kot govorijo drugi v naši skupnosti". (Davidson, 1994: 9)

prevedel Božidar Kante

[8] Glej, na primer, Levinsona, ko pravi: "... popolne razlage komunikacijske moči jezika ni mogoče nikoli omejiti na množico konvencij za uporabo jezika... pojavila se bo tudi možnost nekonvencionalne izrabe konvencij ali pričakovanj." (Levinson, 1983: 112)

Epitaphs and Metaphors

Davidson believes that metaphors mean what the words in their most literal interpretation mean. The crux of the matter is to see what literal meaning is for Davidson and how it differs from the meaning in use. The author tries to show that literal meaning and use, although supposed to bedifferent, are actually very close to being the same for Davidson. Furthermore it is argued that it is wrong to identify literal meanings with nonconventional meanings, as Davidson does. It is argued, contra Davidson, that one has to rely on some kind of conventional meaning in language and that Davidson does rely on it although he says that there are no conventions in language.
Keywords: literal meaning, conventional meaning, meaning as use, metaphor, Davidson.

Literatura

Child, T. W. (1987). "Critical Notice on 'Truth and Interpretation: Perspectives on the Philosophy of Donald Davidson'" (by Ernest Le Pore). *Mind*, XCVI (384), str. 549-570.

Chomsky, Noam (1965). *Aspects of the Theory of Syntax.* Cambridge: The M.I.T. Press.

Davidson, Donald (1984). "Communication and Convention", v D. Davidson *Inquiries into Truth and Interpretation*, Oxford, Clarendon Press, str. 267-279.

Davidson, Donald (1986). "A Nice Derangment of Epitaphs", v E. Le Pore (ur.), *Truth and Interpretation: Perspectives on the Philosophy of Donald Davidson*, Basil Blackwell, Oxford.

Donald, Davidson (1994). "The Social Aspect af Language", v B. McGuinness in G. Oliveri (ur.), *The Philasophy of Michael Dummett*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, str. 1-16.

Dummett, Michael (1986). "A Nice Derangement of Epitaphs: Some Comments on Davidson and Hacking", v Le Pore (1986).

Dummett, Michael (1994). "Reply do Davidson", v B. McGuinness in G. Oliveri (ur.), *The Philosophy af Michael Dummett*, Kluwer Academic Publishers, Dodrecht, str. 257-267.

Eldridge, Richard (1986). “Metaphysics and the Interpretatian of Persons: Davidson an Thinking and Conceptual Schemes”. *Synthese*, 66 (3), str. 477-505.

Gluer, Kathrin (1995). “Relations and Transitions - An Interview with Donald Davidson”. *Dialectica*, 49, št. 1, str. 75-86.

Hacking, Ian (1986). “The Parody of Conversation”, v E. Le Pore (ur.) 1986.

Jutronić-Tihomirović, Dunja (1989). “Davidson on Convention”. *Grazer Philosophische Studien*, 356, str. 121-132.

Kante, B. (1996). *Metafora in kontekst*. Ljubljana: Jutro.

Lenneberg, Eric (1986). *Biological Foundations of Language*. New York: John Wiley and Sons.

Le Pore, Ernest (ur.) (1986). *Truth and Interpretation: Perspectives on the Philosophy of Donald Davidson*. Oxford: Basil Blackwell.

Levinson, Stephen (1983). *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.

McGuinness, B. in Oliveri G. (ur.) (1994). *The Philosophy of Michael Dummet*. Dordrecht : Kluwer Academic Publishers.

Pietroski, P. (1994). “A defense of derangement”. *Canadian Journal of Philosophy*, 24, št. 1, str. 95-118.

Talmage, Catherine J. L. (1996). “Davidson and Humpty Dumpty”. *Nous*, 30, str. 537-544.